Налагане на мерки по обезпечение на искове в държавите от ЕС

Кипър

1 Какви са различните видове мерки?

А. При осъществяване на компетентността си в областта на гражданското право всеки съд може да наложи (временна, постоянна или задължителна) обезпечителна мярка или да назначи синдик във всички случаи, когато прецени, че това е справедливо или оправдано, дори когато по делото не е поискано или присъдено обезщетение за вреди или други средства за съдебна защита. Временна обезпечителна мярка може да бъде наложена само ако по преценка на съда е налице сериозен въпрос, който трябва да бъде решен в рамките на съдебното производство, има вероятност исканията на ищеца да са оправдани и ако не бъде наложена временна обезпечителна мярка, ще бъде трудно или невъзможно правата му да бъдат напълно защитени на по-късен етап (член 32, параграф 1 от Закон № 14/60 за съдилищата, със съответните изменения).

Б. Докато производството по гражданския иск е висящо, съдът може във всеки момент да наложи обезпечителна мярка, изразяваща се в изземване, оставяне на съхранение, запориране, продажба, блокиране или обследване на имуществото, което е предмет на производството, или обезпечителна мярка, с която се цели да се предотврати погиване, увреждане или намаляване на стойността на имуществото, което, ако не бъде наложена обезпечителната мярка, би засегнало дадено лице или имущество докато се чака постановяването на окончателно съдебно решение по въпрос, засягащ това лице или имущество, или докато съдебното решение бъде изпълнено (глава 6, член 4, параграф 1 от Закона за гражданското съдопроизводство). Целта на наложената по реда на тази разпоредба обезпечителна мярка е да се осигури защита (посредством налагане на посочените обезпечителни мерки) на имуществото, което е предмет на иска, докато производството е висящо или до изпълнението на съдебното решение.

В. Всеки съд, пред който има висящо гражданско производство за изпълнение на задължения или обезщетение за вреди, може във всеки момент след предявяването на иска да постанови мерки, недопускащи ответникът да се разпореди с такъв дял от недвижимото имущество, регистрирано на негово име или за което той има право да се регистрира като собственик, какъвто по преценка на съда е достатъчен за удовлетворяване на иска и за покриване на разноските по делото. Съдът налага обезпечителната мярка само ако прецени, че искът е подкрепен с убедителни доказателства и че евентуална продажба или прехвърляне на имуществото на трето лице може да попречи на ищеца да получи изпълнение на съдебното решение, което може да бъде постановено в негова полза (глава 6, член 5, параграфи 1 и 2). Тази разпоредба се прилага в производствата по искове за изпълнение на задължения или обезщетения за вреди и с нея се допуска налагане на обезпечителни мерки, свързани с недвижимо имущество, което е регистрирано на името на ответника или за което той има право да се регистрира като собственик. Целта на разпоредбата е недвижимото имущество да бъде блокирано до евентуалното постановяване на съдебно решение в полза на ищеца.

Описаните в параграф А по-горе правомощия на съда са очевидно по-широки от описаните в параграфи Б и В и определят параметрите на общата компетентност на съда да налага временни обезпечителни мерки. В параграфи Б и В са посочени конкретните видове обезпечителни мерки, които съдилищата могат да налагат.

Съгласно практиката на Върховния съд общото правомощие, описано в параграф А (член 32 от Закона за съдилищата), е широко и позволява налагане на временна обезпечителна мярка върху имущество, което не е предмет на основния иск. Според съдебната практика съдилищата в Кипър имат правомощие съгласно член 32 от Закона за съдилищата да налагат временни обезпечителни мерки, известни като „мерки *Mareva*“ [заповеди за запор на имущество (пари или движими вещи), което попада в компетентността на съда, с цел предотвратяване на изваждането на това имущество от компетентността на съда или неговото потребление].

2 При какви условия могат да бъдат постановени такива мерки?

2.1 Производство

Искане за налагане на временна обезпечителна мярка може да бъде подадено на всеки етап от производството, по което се разглежда висящ граждански иск. Процедурата за подаване на искането е уредена в Правилата за гражданското съдопроизводство. Закъснението на ищеца да поиска обезпечителни мерки е фактор, който трябва да бъде взет предвид от съда.

Съгласно кипърското законодателство е възможно да бъде наложена временна обезпечителна мярка, без за това да бъде уведомена другата страна (в едностранно производство — *ex parte,* вж. глава 6, член 9 от Закона за гражданското съдопроизводство). Подобна процедура е изключителна мярка, при която наличието на неотложна необходимост от налагане на обезпечение е процесуално условие, за да може съдът да упражни правото си на преценка без да изслуша другата страна. Съдилищата прилагат този принцип строго. Освен това при разглеждане *ex parte* на искане за налагане на временна обезпечителна мярка последиците от неразкриването от страна на ищеца на съществени факти, свързани с искането, също са много сериозни.

Временната обезпечителна мярка, наложена вследствие на едностранно производство, поражда действие от връчването на решението за нея на ответника. Последният обаче може да върне решението на съда във възможно най-кратък срок след получаването му, за да получи възможност да възрази срещу налагането на мярката. Всяко трето лице, което е пряко засегнато от обезпечителната мярка, също може да поиска от съда да изслуша неговата позиция по въпроса. Ако ответникът възрази срещу обезпечителната мярка, съдът изслушва заинтересованите страни, за да реши дали тя да остане в сила или да бъде отменена или изменена. Ако мярката бъде отменена, ищецът има право да сезира повторно съда, при условие че е настъпила промяна на съществените обстоятелства по случая. Освен това следва да се отбележи, че съгласно изрична законова разпоредба винаги, когато временната обезпечителна мярка се налага въз основа на едностранно (*ex parte*) производство, съдът разпорежда на ищеца да внесе обезпечение в определен от съда размер като гаранция за покриване на вреди, които ответникът би могъл да понесе. Според съдебната практика съдът не може да наложи обезпечителната мярка, ако ищецът не е внесъл необходимото обезпечение.

Разбира се, временна обезпечителна мярка може да бъде наложена и въз основа на молба с уведомление (т.е. след уведомяване на ответната страна). В такъв случай обаче неотложността на мярката не е елемент, който се разглежда от съда.

2.2 Основни условия

Съдът налага временни обезпечителни мерки по свое усмотрение. Трябва да са изпълнени три основни условия, за да може съдът да упражни правото си на преценка, въз основа на претегляне на целесъобразността на мярката, и да наложи или отхвърли поисканата обезпечителна мярка:

висящото дело да повдига важен въпрос, който трябва да бъде разрешен (достатъчно е въз основа на материалите по делото да може да се направи оборимо предположение за такъв въпрос);
да има вероятност исканията на ищеца да са оправдани (вероятност за спечелване на делото/възможна перспектива ищецът да има право на обезщетение);
ако не бъде наложена обезпечителната мярка, на по-късен етап ще бъде трудно или невъзможно да се защитят застрашените права (поради това, че присъждането на обезщетение за вреди в полза на ищеца на заключителния етап на производството няма да е достатъчно, за да бъдат гарантирани правата му).
Както е посочено по-горе, въпросът дали да бъде наложена временна обезпечителна мярка се решава от съда изцяло по негова преценка. Дори трите посочени по-горе условия да са изпълнени, това не означава автоматично налагане на обезпечителна мярка. Съдът трябва да реши след преценка на всички факти и обстоятелства по спора дали налагането на такава мярка е справедливо и целесъобразно.

3 Предмет и естество на тези мерки?

3.1 Какви видове активи могат да бъдат обект на тези мерки?

От съдебната практика е видно, че естеството/видът на имуществото обикновено не е фактор, който може да ограничи упражняването на правомощията на съда. Естеството на имуществото обаче може да бъде фактор, който ще бъде взет под внимание от съда при упражняването на неговата оперативна самостоятелност във връзка с налагането на обезпечителната мярка. За ищеца е по-лесно да докаже наличието на риск от загуба на средства, вложени по банкова сметка, отколкото на риск от разпореждане с недвижим имот.

3.2 Какви са последиците от тези мерки?

След налагането на обезпечителната мярка всички страни, до които тя е адресирана, са законово задължени да я изпълняват. Неизпълнението на обезпечителната мярка се счита за неуважение към съда и се наказва съгласно закона. Освен това всеки, който подстрекава и съдейства за неизпълнение на обезпечителна мярка, наложена от съда, може да бъде уличен в неуважение към съда (съгласно член 42 от Закон № 14/1960 за съдилищата, със съответните изменения).

3.3 Каква е валидността на тези мерки?

Всяка обезпечителна мярка, постановена от съда, съдържа специален диспозитив, който определя срока на действие на мярката. Обикновено мярката остава в сила до постановяването на окончателно съдебно решение по основния иск или докато мярката бъде отменена или изменена с последваща съдебна обезпечителна мярка. В окончателното решение по основния иск съдът може да включи специален диспозитив, съгласно който обезпечителната мярка остава в сила за определен период от време след постановяването на решението, с цел да се улесни неговото изпълнение.

4 Има ли възможност за обжалване на наложена мярка?

Съдебните решения за налагане на временни обезпечителни мерки подлежат на обжалване пред Върховния съд. Съдебните решения за отхвърляне на искане за налагане на обезпечителна мярка, също подлежат на обжалване.
При разглеждане на делото Върховният съд разполага с широки правомощия. Той може да наложи обезпечителна мярка, която е била отказана от първоинстанционния съд, а също така да отмени или измени обезпечителна мярка, която е наложена от съд от по-ниска инстанция. Трябва обаче да се отбележи, че апелативното производство не представлява ново разглеждане на делото. Решението на първоинстанционния съд по основния иск не може да бъде отменено поради факта, че Върховният съд е упражнил своята оперативна самостоятелност по различен начин. Върховният съд се намесва само когато прецени, че първоинстанционният съд е упражнил своята компетентност *неправилно*.

Последна актуализация: 07/12/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.